Násfa - Cupido-figurával

Ötvösgyűjtemény

Leltári szám:	E 65.11
Készítés ideje:	17. SZÁZAD ELEJE
Készítés helye:	Németalföld (feltehetően); Németország (feltehetően)
Anyag:	arany; gyémánt; igazgyöngy; rubin
Technika:	beágyazott zománc (émail champlevé); ronde bosse zománc
Méretek:	magasság: 8 cm szélesség: 6,5 cm vastagság: 2,4 cm súly: 67,5 g

„*A szerelem megsebez, s sebéből senki fel nem gyógyulhat.*” E sor Propertius *Amor dicsérete* című elégiájában olvasható, s e kép híven tanúsítja, hogy az antikvitás Venus- és szerelemkultusza a humanisták közvetítésével a reneszánsz korában újra kivirágzott. A hellenizmus korának Eroszát Aphrodité csintalan gyermekeként említették, s ekkortól vált jellegzetes attribútumává a tegez, íj és nyíl, mellyel ravaszul és kegyetlenül sebet üt a szíveken. A rómaiak *Amor* (’szerelem’) és *Cupido* (’vágy’) néven tisztelték.
A ronde bosse, azaz körzománcos, kezeiben felajzott íjat tartó, szárnyas gyermekfigura gyémántos-gyöngyös díszű láncszemekből alakított láncokon függ, melyek gerlepárral, virágrozettákkal és nefelejcsvirágokkal ékes függesztő tagban egyesülnek.
„*…Eggi Cupido formára czinalt fwgheőczke, giémantos, smaraghdos, rubintos, geőngieös*” olvashatjuk gróf Esterházy Miklós nádor második felesége, Nyáry Krisztina 1641. évi hagyatéki leltárában, ő pedig feltételezhetően első férjétől, gróf Thurzó Imrétől kaphatta 1618-as kézfogójuk alkalmából.
Az efféle beszédes ékszerek a szerelmi vágy és elkötelezettség egyértelmű hirdetői, s mint ilyenek, kiváló eljegyzési ajándékok voltak módosabb főrendi körökben egykoron. Másfelől viselőjüket Venus, a szépség és szerelem ideájának megtestesítőjeként, annak attribútumaként ruházták fel. Ez okozhatta a Cupidós ékszerek hajdani népszerűségét, s a fennmaradt analóg példányok: (pl.: Rijksmuseum, Amszterdam, Ermitázs, Szentpétervár) és ábrázolások relatív nagy számát. A hazai főúri inventáriumok is számos ilyen ékszerről tesznek említést a 17. században.

Irodalom

- szerző: Dr. Horváth Hilda: *Nemzeti kincstárunk, az Esterházy hercegi kincstár 20. századi története*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2014. - 19 A/271, 19 B (jobbra) kép
- Szerk.: Szilágyi András: *Műtárgyak a fraknói Esterházy-kincstárból az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2014. - Nr. IV.1. (Szilágyi András)
- Szerk.: Horváth Hilda, Szilágyi András: *Remekművek az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből. (Kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2010. - Nr. 44. (Simonyi István)
- Szerk.: Szilágyi András: *Esterházy-kincsek. Öt évszázad műalkotásai a hercegi gyűjteményből*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2006. - Nr. 94. (Pandur Ildikó)
- *Splendour of Diamond: 400 Years of Diamond Jewellery in Europe*. Shohan, Tokio, 2004. - II-13.
- Szerk.: Szilágyi András: *Hungary's heritage: princely treasures from the Esterházy Collection from the Museum of Applied Arts*. Paul Holberton, London, 2004. - Nr. 41. és kép
- Szerk.: Kőszeghy Péter: *Magyar Művelődéstörténeti Lexikon. Középkor és kora újkor*. Balassi Kiadó, Budapest, 2003 - 2014. - &
- Szerk.: Pataki Judit: *Művészet és Mesterség. CD-ROM*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1999. - fém 17.
- Szerk.: Pataki Judit: *Ékszerek, érmek, rendjelek*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - 2. és kép (Szilágyi András, Pandur Ildikó, G. Héri Veronika)
- Szerk.: Lovag Zsuzsa: *Az Iparművészeti Múzeum. (kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. SZ/92.
- szerző: Szilágyi András: *Az Esterházy-kincstár*. Helikon Kiadó, Budapest, 1994. - p. 73.
- Szerk.: Vadas József: Az Esterházy-kincstár Cupidós násfájáról. *Ars Decorativa 13*, 1993. Iparművészeti Múzeum,

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

Budapest, 1993. - és kép (Szilágyi András)
- Szerk.: Péter Márta: *Reneszánsz és manierizmus. Az európai iparművészet korszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1988. - Nr. 324. (Szilágyi András)
- Szerk.: Buzási Enikő: *Főúri ősgaléria, családi arcképek a Magyar Történelmi Képcsarnokból*. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1988. - Nr. D.29. (Szilágyi András)
- szerző: Péter Katalin: *Esterházy Miklós*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1985. - 15. kép
- Szerk.: Miklós Pál: Az Esterházy-gyűjtemény. *Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményei*. Magyar Helikon, Budapest, 1979. - 9. kép (Héjjné Détári Angéla)
- Szerk.: Galavics Géza: A fraknói Esterházy-kincstár a történeti források tükrében. *Magyarországi reneszánsz és barokk. Művészettörténeti tanulmányok*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1975. - és 32. kép (Héjjné Détári Angéla)
- Szerk.: Radocsay Dénes, Farkas Zsuzsanna: *Az európai iparművészet remekei. Száz éves az Iparművészeti Múzeum 1872-1972*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1972. - Nr. 149.
- Somogyi Árpád: *Ötvösművek, ékszerek és az Esterházy kincs. Kiállítás az Iparművészeti Múzeumban*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1963. - 9. kép
- szerző: Layer Károly: *Az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum gyűjteményeinek leíró lajstroma műtörténeti magyarázatokkal*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1927. - p. 52.

